

we auo”.

Faidaniserai iafa: „Muari ming-goaina raghaghangga mimbo mimbe da we wa awu be auo imato aghateiniengga mimboangga aragha ghominibenio”.

Maika ioai di rana oro. Maika Faidaniserai iafa: „Da barawa raibawa”.

Maika enaka saieka kisi bingha odi kirao. Kira kiwara ndaueka kisado bina bawa na nusagha sigha. Maika ionéa bawagha iafa: „Aonéa aribina Ghanaiwini ato da ma dinu sigha”.

Maika bingha iafa: „Roaina rairuma sini”.

Maika Romaniserai iafa: „Mindagha moaiwa diaigha na dinu sigha. Raibini nitatako, asi ang-goaina nusagha”.

Maika etokugha kisi bingha kira ma kirinugha. Bawagha ioaina nusagha, nasanaï Mamoi. Etokugha kisi bingha ra ma nu-ghangga kisioaina kirinugha.

*Dai-Nubuai.*

Dan zou ik hem op den duur aan je gegeven hebben”.

Faidaniserai zei: „Als jullie aan het strand zouden wonen en dan een raak zouden gaan houden en hem dan voor je (zelf) nemen om hem te behandelen, dan kun je slaven vangen, als jullie er op uitgaan”.

Hij bleef drie dagen bij hen en toen zei Faidaniserai: „Laten we naar mijn oudste broer gaan zoeken”.

Toen ze tot de morgen geslapen hadden, ging hij met zijn vrouw het huis uit en liep voort. Toen ze hem buiten waren gaan zoeken vonden ze diezelfde oude vrouw op dat eiland. Hij zei tot zijn oudste broer: „Zeg aan je vrouw Cactus-vrouw, dat ze weer met ons naar dat dorp van ons gaat”.

Maar de vrouw zei: „Ik blijf hier in mijn huis”.

Romaniserai zei: „Gaan jullie maar op onze bezittingen in dat dorp van ons passen. Mijn vrouw wil niet en ik blijf bij haar op het eiland”.

Toen ging de jongste broer met zijn vrouw naar hun dorp en de oudste bleef op het eiland Mamoi. Toen de jongste met zijn vrouw in het dorp waren gekomen, zijn ze daar in hun dorp gebleven.

## VI. DE STRIJD VAN TWEE BROEDERS OM DE VROUW OP ZEE.

### 57. Strijd tussen de broeders om de vrouw in de kalebas.

Munggorimamei wo muna ado. Woieka wiamagha rinasanaï Umai sara rudo imai rirowugha

Munggorimamei ging vis vangen. Onderweg stak zijn dochter Umai de hand in de draagtas van haar vader en pakte

wu rifu aghado nangha. Maika iakorio, maika ra fone ionéa inai Sumbemanggaki. Maika wei iari ridimboigha, iura risapaigha, seka koruigha.

Maika iona Sirigho-foaigha mo ghero iona moiwa baraigha. Maika we Umai maina baraigha we dogha.

Maika maimba rimana nandukigha Ghari kisi Aiomi. Maika ruwi romona Ghoinafiruaibogha. Maika Eremandaghari ra farako. Maika rasadoieka wuio. Wuieka raiwieka iafa: „Raibimbogha iona pabo tina. Asida ado rara rana manio. Rangha aghu-niengga ranieni”.

Maika rao wu ghanagha siwaitei na dogha. Maika ra ndau wu rimuigha, wasoika ia riraiwoghongha, maika we na irogha. Maika ionéa Eremandaghari ra fara. Rafarabuaraika ragha wu ribaraigha. Maika maindari wai-gha na reigha.

Maika mainatado Soruki kisi Sembori, koi damambegha. Maika Soruki worera na namagha, worera baraigha fono. Maika Sembori wu baraigha ma ghaferagha, wei rudo ghaferadogha. Maika koiwi ma rumaghaika wesarana rumarenggagha. Ruma nasana Ghoworoi.

Maika kisikionéadarubeka kisikioi damano. Maika ko maika oramaika kitasara adoigha, seki

pinang en sirih. Daarop beknorde haar vader haar. Maar zij liep naar achter en zei het tegen haar moeder Sumbemanggaki en die liet haar de oorknoppen aandoen en de schelpenbanden aanleggen en bond haar kraaltjes vast.

Daarop zeide ze, dat de Sirigho-geul naar beneden moest stromen, ze zei, met een kalebas. Daarna liet ze Umai in die kalebas wegdrijven.

Ze dreef naar haar beide mannen Ghari en Aiomi. Ze dreef aan op het strand Ghoinafi. Eremandaghari kwam vissen, vond haar en pakte haar op. Daarop nam hij haar mee en zei: „Mijn zuster is stom. Laten wij samen gaan, dan zal ik vogels gaan schieten dan kun jij ze bakken en eet ik ze op”.

Daarop ging hij cactussen halen en zette haar daar binnen. Hij ging naar buiten en haalde vezels, die hij (tot garen) rolde en waarvan zij zich een kralen heupband reeg, die zij op haar achterste deed. Daarop zei ze tegen Eremandaghari, dat hij naar de overkant moest gaan. En toen hij was weggegaan, ging ze haar kalebas halen en ze dreef langs het hol in de rots. Daarop dreef zij langs Soruki en Sembori, die aan het harpoeneren waren. Soruki stiet haar al roeiende met de riem weg naar achter en toen haalde Sembori de kalebas naar de achtersteven en deed hem daar in de prauw. Daarop gingen ze er mee naar huis en hingen hem in het voorhuis. Het huis heette Ghoworoi.

Toen spraken ze met elkaar af, dat ze met de harpoen zouden gaan vissen. En toen zij onderweg waren, hebben ze

kikanggi. Maika Sembori ionéa Soruki iafa: „Asida ma dogha sikano”. Maika iafa: „Ranaika rura reigha, ra ndaue wu Umai na baraidogha”. Maika ranaika wui ghere kisioare kinimasa.

Maika Soruki ianana doghaika iiawara kisio wa kinimasa.

Maika saieka kiwoi damano makoina. Koiwa damanaika orama kisikiwo ma ruma, maika kisikikana ado makoina. Maika Soruki ienako, Sembori ra ndaue wu Umai na baraigha, wui ghere kinimasa makoina. Maika Soruki iiawakisi.

Saieka wisiweia iofaro. Maika Sembori ionéa Soruki iafa: „Ara mao, siboi damano”.

Maika Soruki iafa: „Wisiwerao”. Maika Sembori wu kuigha, kiwoi damano.

Maika Soruki ragha wu baraigha sira Umai ioaina baraidogha. Maika oramaika Sembori kiwo ma. Maika Soruki ragha iuana Sembori iafa: „Awe rawo rawuio”.

Maika etokugha iafa: „Awore-rai na namaigha wea. Maika rawui na ghaferagha. Rawui rai-binanio”.

Maika kisikikuradarubarario. Maika kisikikona ndune Simumbuari-ghoaigna kiwe kanaigha ghado donggoigha ghado naiwiradai-gha, maika kisikikandaruko.

's avonds de vis gevild, gekookt en gegeten. Sembori zei tot Soruki: „Laten we naar binnen gaan om ze op te eten”. Bij zichzelf zei hij: „Vannacht open ik de deur en dan ga ik er uit en haal Umai uit de kalebas”. 's Nachts haalde hij haar beneden en ging met haar zitten minnekozen.

Maar Soruki hoorde ze minnekozen, terwijl hij in de kamer lag.

En 's morgens gingen ze weer met de harpoen vissen. Toen het daarbij avond was geworden, gingen ze naar huis en aten weer vis. En toen ging Soruki slapen, maar Sembori ging naar buiten en haalde Umai uit de kalebas naar beneden en begon weer met haar te minnekozen. En Soruki hoorde ze.

De volgende dag wendde hij voor, dat hij koorts had. Sembori zei tot Soruki: „Kom, laten we met de harpoen gaan vissen”.

Maar Soruki zei: „Ik heb de koorts”.

Toen haalde Sembori de jongens en ging met hen vissen.

Maar Soruki ging de kalebas halen en zag Umai in de kalebas zitten. En 's avonds kwamen Sembori en de zijnen er aan. Toen ging Soruki aan Sembori vragen: „Laat mij haar trouwen”.

Maar de jongste zei: „Je hebt haar onder het roeien met de riem weggestoten en toen heb ik haar naar de achterstevan van de prauw gehaald en ik heb haar al tot mijn vrouw genomen”.

Toen werden zij vanwege haar boos op elkaar en zij zonden een boodschap naar boven en de Binnenlanders van Simumbuari gaven bogen en pijlen en lansen, zodat ze elkaar konden beschieten.

Sembori iafa: „Soruko, aghanda rengga”.

Maika Soruki iana Sembori rengga. Maika Sembori iana Soruki ghoifurio. Maika Soruki iana Sembori makoina. Maika Sembori iana Soruki dia. Maika kisi-kikamosa ghero, kisikiwe waio, kisikiwe waieka edafo paikio. Maika bawagha rikanaigha wenasanai Oaworoani, etokugha riai rinasanai Abokamumai.

*Nadei-Nubuai.*

Sembori zei: „Soruki, schiet jij eerst op mij”.

Toen schoot Soruki het eerst op Sembori en Sembori schoot daar achteraan op Soruki, en toen Soruki weer op Sembori. Toen raakte Sembori Soruki. En toen vielen ze neer en veranderden in stenen. Daarna kon men ze niet meer opbeuren. De pijlen van de oudste heetten Oaworoani en die van de jongste Abokamumai.

#### 58. Strijd tussen de broeders om de vrouw in de kalebas.

Bawani Nusifiori, etokuani Sasifiori. Maika kiwo kimaina raindeggha ina ado. Maika kosado Umai wa ruiwi na baraigha we dogha. Maika kosadoieka kirumanieka kiwusamba bueka kito. Maika Nusifiori kisi Sasifiori kiwo maika Nusifiori wui na gha-regha. Maika iasasawa wusambeka so. Maika Sasifiori wui na ghaferagha. Wubeka Umai ionana baraidogha iiawara. Wubeka raiwi ma ghopogha.

Maika Umai ionéa Sasifiori: „Aesi ma sikonausai tina”.

Maika iokofaro bawagha iafa: „Wisiwerao”. Umai ruiwi na foaigha nasanai Ghoisimi.

Maika saieka kisi bawagha ko makoina. Maika ina kiriadoigha, koiki ndeika kitasaikio. Bawagha ioaro seki tamoieka iadoara eto-

Nusifiori en zijn jongere broer Sasifiori lagen op de roodwaterrivier om vis te steken. Toen vond men Umai in een kalebas rondrijven. Toen men haar daarna had opgepikt en geroken had, dat hij stonk, gooide men hem weg. Maar toen Nusifiori en Sasifiori er aan gekomen waren, haalde Nusifiori hem aan de voorkant in de prauw. Maar toen hij geroken had, dat er een stinkende lucht aan zat, gooide hij hem weg. Toen haalde Sasifiori hem achter in de prauw. Daarna begon Umai in de kalebas te praten en hij hoorde het, en bracht haar toen naar de vliering.

Umai zei tot Sasifiori: „Klim hierheen, dan kun je mij wat vertellen”.

Hij loog zijn oudste broer voor: „Ik heb de koorts”. Umai was komen afdrijven op de stroom Woisimi.

De volgende dag ging hij weer met zijn oudste broer mee vis steken, die ze aan land brachten en vilden. Toen de oudste klaar was met koken, riep hij de jongste:

kugha iafa: „Ara ma sikano adoini”.

Maika iafa: „Wisiwera we rana”.

Maika oramoika bawagha ra nde ionamakisio. Maika iawaikisieka iafa: „Raietokugha sira ribinieka, ambo mangga iokofaraini iafa „wisiweini”.

Maika Nusifiori ionéa iafa: „Bo bu nama woa mato kiwona kio”.

Kisikoika bawagha iuta nama, ionéa etokugha iutai makoina, iafa: „Asara ghe ato aghéataio”.

Saragha éataieka iekapo mangha, maika namagha paikea wanggéa. Maika bawagha iede iamobuari wa wu ribingha wuari.

Umai ionaika namagha gaio. Gainina iotai iede ana, bawagha wo gha. Maika bawagha wo kiaika etokugha ra ma rengga, iesi ioai di bingha. Maika bawagha wo fosora, sipaboi iafa: „Tombe etokugha fe wea”. Maika iede ndeika siri wa kisioaiegha.

Maika saieka kisikiwo iokofara kisikiwo kiwu kaghana. Maika bawagha iokofara etokugha iesi wu khanggigha. Bawagha ioama terafai, maika kaparaiwi ioai-

„Kom, dan gaan we vis eten”.

Hij zei: „Ik lig hier met de koorts”.

’s Avonds ging de oudste naar binnen en bespiedde hen beiden. Toen hij ze hoorde, zei hij: „Mijn broer heeft een vrouw voor zich gezien en als we hier gekomen zijn, misleidt hij mij door te zeggen, dat hij koorts heeft”.

Toen zei Nusifiori: „Laten we eens nieuwe roeiriemen gaan halen om er mee te roeien”.

Daar gekomen spleet de oudste (het stuk hout waaruit ze de) roeiriem (moesten maken van de boom), riep zijn broer en spleet hem nog verder en zei: „Steek je hand er in, dan kun je hem openbreken”. Maar toen hij zijn hand er in stak om hem open te breken, trok hij de bijl (die hij als wig gebruikte) los. Daardoor raakte zijn hand bekneld tussen die roeiriem en toen liep de oudste bij hem weg om hem zijn vrouw te ontnemen.

Maar op een woord van Umai barstte de roeiriem en daarna stond hij op, liep door het bos, terwijl de oudste in de prauw roeide. Daar de oudste langzaam roeide, kwam de jongste er over land eerder, klom naar boven en ging bij zijn vrouw zitten. Toen kwam de oudste aan de wal en hij zag hem voor een ander aan. „Mijn broer is toch zeker dood!” zei hij. Maar toen hij binnenkwam, zag hij hem bij haar zitten.

De volgende dag gingen ze samen weg en toen probeerde hij de truc dat ze samen *kaghano*-noten zouden gaan halen. De oudste paste een truc toe op de jongste en die klom er in om de *kaghano*-noten

na kaghana-urigha. Maika bawagha iesi rudo ghagha wowuari.

Maika bingha ionaika aurigha toramiwi ghero iodina anagha. Maika ra ana. Bawagha wo gha. Bawagha wo kia na gha, etokugha iede rengga na anagha, iesi rumagha ioai di bingha. Maika bawagha wo foderaika iede ndere sira etokugha wa ioai-wa bingha. Maika raisaiwuari.

Maika iokofara etokugha kiwe da, kimuna ghomina. Kiwomo tunigha ndaueka kiworomana nusagha, kipesa ghomina. Maika kirarighaikieka kiwo oramoika ienana ne nusagha. Maika Nusifiori iokofara Sasifiori iafa: „Da ndere kenana nafagha”. Maika ranaika amobuari.

Amobuarieka bingha ionaika we nafagha Sasifiori rausara ma bingha ndero. Maika kiwu etokugha iiwana we ghagha kiwu torigha. Maika inai sira wa tori womoika ianisisio. Maika inai iafa: „Kabo Sasifiori ghare kimuni, amobuarieka kiwu tori ghagha”. Afa kitiri wa ioai di bingha ewomo.

Maika bawagha iurabeka muna

te verzamelen. De oudste hakte het touw door (waarmee ze de takken van de boom naar beneden hadden getrokken) en hij wipte naar boven en bleef boven in de *kaghano*-boom zitten. Toen ging de oudste in de prauw en roeide weg.

Maar op een woord van de vrouw boog die boom zich met hem naar beneden en hij sprong op de grond en hij liep over land en de oudste roeide in een prauw. De oudste roeide langzamer in zijn prauw en de jongste kwam er over land eerder, klom in huis en ging bij de vrouw zitten. Toen de oudste had aangelegd, ging hij naar binnen en zag de jongste bij de vrouw zitten. En hij keerde zich om en ging weg.

Toen paste hij op de jongste een truc toe, dat ze een raak zouden houden en slaven doden. Toen ze al buiten op zee waren gekomen, liepen ze binnen op een eiland en vingen slaven. Toen ze terugkeerden en 's avonds weggroeiden, bleef hij slapen op een eiland. Daarop zei Nusifiori kwan-suis tegen Sasifiori: „Laten we aan wal op het strand gaan slapen”. Maar 's nachts trokken ze bij hem weg.

Daarop ontstond er op een woord van die vrouw een strand, waar Sasifiori langs liep naar zijn vrouw. Ze haalden van de prauw, waarin de jongste was meegegaan, daar haalden ze de sierstukken af. En toen de moeder zag, dat er geen sierstukken aan zaten, begon ze hem te bewenen. De moeder zei: „Men heeft zeker Sasifiori gedood; en nu hebben ze hem achtergelaten en daarom de sierstukken afgenomen”, want ze zagen niet, dat hij al bij zijn vrouw zat.

Daarop werd die oudste boos en doodde

inai fero. Maika etokugha wu inai nidaigha weki naio, wu doakorano ioaiwi. Maika Nusifiori iamoka wetera, waiana nu wetero, ioai wetero wua Sasifiori, ioaina kirinugha nina.

*Man van Nubuai.*

zijn moeder. Maar de jongste haalde de lichaamsdelen van zijn moeder en legde ze neer en haalde de luchtpijp en ging daarbij de wacht houden. Nusifiori is heengegaan en heeft een apart dorp gesticht en is afgezonderd van Sasifiori in hun dorp gaan wonen.

### 59. Strijd tussen de broeders om de vrouw in de kalebas.

Napans.

Umai, imani Mungganimeai, inani Kumetabini, nana Wakomuni. Weka imai ira ma Ande risiwako, Umai iyiwarior. Weka Umai iwara imai irirowu wa nano hatabora rifuo. Weka imai iyonawari weka iyona hua inai Kumetabini irua mino. Weka ihanaka baraia, iwe iyanao. Weka iruka Foai-fure iruru doa. Weka baraidoa popono. Weka Umai iwu irifama rudo baraidoa, iyoina baraiadoa weka iyona hua wamafure iwuio. Wamafure irinasandai Sorombui.

Weka imaindari damaiwako. Dama nasanda Sarananiawi, dama nea nasanda Burumi, dama nea nasanda Soiari. Damaia si kititikio wa Umai inunggue maindariki wea. Maim bea imaimba Soruki. Umai iyanisa imai irieaia iafa: „Iriari na damaiwako”. Wape iria papisio.

Ari Sorombui iwui ha wéhao. Iwui haweka Soruki ifesa irida-

Umai en haar vader Mungganimeai en haar moeder Kumetabini zaten in Wakomuni. Eens ging haar vader naar het Vreemdelingendistrict en Umai ging met hem mee. Toen zocht Umai in haar vaders draagtas naar sirih en pinang. Daarom beknorde hij haar en zei toen, dat moeder Kumetabini de tuin moest gaan bewerken. Zij had een kalebas geplant en lei die op de grond. Vervolgens schepte zij water aan Bovenstroomvloed en waste hem van binnen af, totdat de kalebas van binnen schoon was. Daarna deed Umai haar zitplank in de kalebas en ging in de kalebas zitten, waarna zij de benedenwind gelastte haar weg te voeren. Die benedenwind heette Sorombui.

Nu dreef zij langs de jongelingshuizen daar. Het ene jongelingshuis heette Sarananiawi, het andere Burumi en het andere Soiari. De bewoners dier huizen zagen allen, dat Umai boos langs hen heen dreef. Zij dreef maar voort, op Soruki af. Umai weende om de afzondering door haar vader en zei, dat hij haar in het jongelingshuis had opgesloten. Maar toen hij (Soruki) het (geween) hoorde, liet hij los. Toen pakte ook Sorombui haar op en toen hij haar had opgepakt nam Soruki

manda. Imaine inasa Umai wa iyanina baraidoa wea, imaina tunio. Imainggiwa iriwominda. Weka iyaraka iwuio. Weka iweie iyoi rudo waremamboa. Weka Umai iyiroupasio. Weka iwe baraia maim béhao. Maim béha hua Soruki iyamobuari.

Iyamobuari hua irikokumai, nasandai Sembori, ira wara wea ndauo. Weka isira baraia ihamona. Iwui hua iyamokiwa ndero. Weka iwui ndume, iwei ura na damarohaidoa. Dama irinasandai Sarombepiari.

Weka baraia ura ha iyano. Weka isira Umai na baraidoa. Iyodi here kinisianeno. Kinisianembe-ka enak-ukia kitirio.

Kitiri haweka bawa iwehu kira kiwe dao. Weka kipandoma kiriwaia, weka aringgio, weka kituaki renggao. Weka kokumai sua iriwa wofurio. Weka iwe ronggo kainisia woruo, weki maha Umai. Weka iyonofa: „Umao, awoiwa yaironggo fai woruki ningga buia rokangga awowa”.

Weka kira ha kiwe heso. Kitawai ma weka bawa iriwa nateka kokumai iria nana buno. Kitawai sa weka Umai iyowana katateranda ihawakinisio.

zijn net en rondvarend hoorde hij Umai binnen in de kalebas maar huilen, terwijl hij op zee rondvoer samen met zijn slaaf. Hij kwam aanzeilen en pakte haar op en toen liet hij haar binnen in de prauw in het voorstuk zitten. Daarop liet Umai hem een wind in het gezicht en toen liet hij de kalebas weer verder drijven en terwijl hij daar dreef, ging Soruki weg. Nadat hij haar had achtergelaten, kwam zijn jongere broer Sembori genaamd, die hem op zee kwam opzoeken. Hij zag die kalebas, pakte hem en nam hem op en bracht hem aan wal. Daarop haalde hij hem naar boven en zette hem neer op de zolder van het jongelingshuis, het jongelingshuis Sarombepiari.

En terwijl die kalebas daar stond, ging hij eten en toen zag hij Umai binnen in die kalebas. Zij kwam naar beneden en begon met hem te stoeien. Terwijl zij samen stoeiden, zagen degenen, die daar sliepen, haar.

Nadat zij haar gezien hadden, beraamde de oudste het plan om een raak te gaan houden. Ze maakten hun prauwen zeevaardig, laadden ze op en toen brachten zij ze het eerst uit, maar de jongste bracht zijn prauw het laatste uit. Hij maakte twee bundels pijlen, gaf ze aan Umai en zei: „Umai, breng mij deze twee bossen pijlen, zodra het geluid van de Tritonschelp weerklinkt”.

Daarop gingen ze heen en keerden triomfantelijk terug. Toen ze zingend aankwamen was de prauw van de oudste broer aan de kant en die van de jongste in het midden. Toen ze zingend stroomop kwamen, stond Umai hen op de voor-galerij dansend gade te slaan.

Bawa iyambora Umai iyowa wea weka inenema kokumai. Inenenemi weka Sembori bingga bawa isarona iriruna. Kokumai isarona mangga kokumai iriruna. Kisira ndaueka kisikitoraruka na atari-siriai, kinisikipero.

*Hanna-Weinami.*

De oudste nam Umai daar dansend waar en toen daagde hij zijn jongere broer uit. Na deze uitdaging deed de oudste zuster van Sembori zijn neksteun om haar hals en haar jongere zuster hing de neksteun van haar jongere broer om haar hals. Toen zij naar buiten kwamen, wierpen zij elkaar met de lans van kenarihout dood. Na hun dood ging Umai weer in haar kalebas, de kalebas Kiriwi, trok naar buiten en kwam te hangen in het voorhuis der Biakkers <sup>1)</sup>.

#### 60. De vrouw in de kalebas ontvlucht haar moorddadige echtgenoot.

Munggonimamei, ribingha Witosi. Saieka kisikiwo arogha. Saieka kira ndaueka iana ribingha fero. Maika iosaina aghaidogha. Saieka wu ri no bingha maika kiwo arogha. Kimina oramo. Maika iangha bino fe makoina. Saieka wu ribina nenogha kisikiwo arogha, ri no bingha nasanai Araisai. Oramoika kira ndauo iosaina aghaidogha. Saieka wu no bina nenogha kisikiwo arogha kimina oramo. Kira ndaueka iani fero.

Munggonimamei en zijn vrouw Witosi. Op een morgen gingen zij beiden naar het sagobos en toen ze op een volgende dag weer naar buiten kwamen, schoot hij zijn vrouw dood. Hij had zich opgesteld in een wortelstoel (van een grote man-groveboom). De volgende dag nam hij een van zijn andere vrouwen en die ging met hem naar het sagobos. Ze bleven er tot de avond en toen schoot hij die vrouw ook dood. De volgende dag nam hij nog weer een andere van zijn vrouwen en ging met haar naar het sagobos. Die andere vrouw heette Araisai. 's Avonds kwamen ze naar buiten en hij had zich opgesteld in die wortelstoel. De volgende dag nam hij nog weer een andere vrouw en ging met haar naar het sagobos waar ze tot 's avonds bleven. Toen ze naar buiten kwamen, schoot hij haar dood.

Bino negha rinasanai Witosi, maika we ghui bawagha minana aragha. Maika kuboma mi-

Een andere vrouw heette Witosi. Maar die had een grote luis op het haardrek neergezet. Deze jongste vrouw zat bij de

<sup>1)</sup> Bij de laatste vier regels van de vertaling ontbreekt de Waropense tekst.

nana awugha. Maika kosaro kiwe ghadogha imai wa muna inai negha.

Maika iadoaro inai, maika ghui-gha kinonai okofaro. Maika imai iesina rumagha, iesi warawa inai. Warawari wa munio. Maika minana baraigha, maika ruiwi na baraigha.

Maika nungguigha kiwoika kiwosadoio. Maika ionéakio iafa: „Manoa mue? Mano anggi mim-boiwake?”

Maika kiwu baraigha, maika baraigha buo. Maika kito kiwo-wuario. Maika nokigha kiwosadaoio. Kiwosadoieka kiwuko. Kiwubeka buo. Bueka kito makoina.

Maika Sanadi Ghari wosadoio, kisi etokugha rinasanai Sembori. Maika etokugha wu baraigha. Wubeka siro bingha. Sira binghaika we rudo ghadogha. Bingha minana baraidogha. Sembori siri wa iuro sapai sauro.

Maika kiwouiwi ma rumagha, ietutoi sara, sara na rumagha. Saieka wowuara wowara ado. Maika Witosi iosaina bubo iena rirarigha na waurigha. Maika mana bawagha Kodighari sirio.

Saieka Kodighari iadoara mangha maika iafa: „Sanadigharo, ara ma asikano rifuni”.

Maika Kodighari iafa: „Rasi ari-bingha iosaina bubogha.

Maika ghamagha so. Soika bingha iafa: „*Ande ande*”. Maika

haard. Ze hielden de wacht en namen zich in acht voor de vader, omdat hij ook die moeder er bij wou doden.

Toen riep hij die moeder, maar de luizen fopten hem door te antwoorden. Hij klom in het huis om die moeder te zoeken en haar te doden. Maar ze was in een kalebas gaan zitten en daarin weggedreven.

Toen kwamen er mannen aanroeien en vonden haar. Ze zei tot hen: „Wat zijn jullie voor mensen? Wat zijn jullie voor mensen, die daar komt aanroeien?”

Ze pakten de kalebas op, maar die stonk en ze wierpen hem weg en roeiden er vandaan. Toen kwamen er anderen, die hem vonden. Daarna pakten ze hem op en toen ze hem opgepakt hadden, stonk hij en daarom wierpen ze hem ook weg. Maar toen kwam Sanadi Ghari er aan met zijn jongste broer Sembori en vond hem. En de jongste pakte de kalebas. Daarna zag hij die vrouw. Vervolgens deed hij hem in de prauw, die kalebas waar een vrouw in zat. Sembori zag, dat ze tien schelpenbanden droeg.

Ze brachten hem naar huis en hij hing hem op in huis. De volgende dag lieten ze hem (de kalebas) achter om vis te gaan vangen. Toen ging Witosi in het achterhuis staan met haar blauwe doek opgenomen over de schouders. Toen zag de oude Kodighari haar.

De volgende dag riep Kodighari die man en zei: „Sanadi Ghari, kom eens hier bij mij wat pinang kauwen”.

Toen zei Kodighari: „Ik heb je vrouw in het achterhuis zien staan.

Het begon te waaien en daarop zei die vrouw: „*Ande ande*”. En toen had vader

imai iafa: „Rara rawuko Ande-ande Kwatisorei”.

Maika bawagha iedafu etokugha. Maika bawagha ianana ghaferagha. Maika etokugha wowa adu. Etokugha iuana bawagha Sanadi Ghari iafa: „So ami awo ma ghoe?” Maika iuagha paikio, wo ma muna adu.

Maika Sanadi Ghari iata nde fesa bingha niwusana. Maika etokugha wo ma. Wo maika iasakisio. Bimboigha kikorori wa bingha kikafa „ioaiwuario”. Maika bimboigha ke wiwigha. Ianggiegha nitatako. Maika kimundaruko, kimumba bingha. Maika kikandaruko naiwiradagha. Kikamoka kisiodi rudo wairumagha, kisikiwe wai ninao.

*Sadai-Nubuai.*

(Kodighari) gezegd: „Laat mij die „*Ande ande Kwatisorei*” gaan kopen”.

Daarop wilde de oudste broer de jongste betrappen. Eens zat de oudste in het achterstuk van een prauw en de jongste ging vis vangen. De jongste vroeg de oudste Sanadi Ghari: „Zeg waar ga jij heen?” Maar hij kreeg geen antwoord, roeide toen weg en ging vissen.

Toen snelde Sanadi Ghari naar binnen en greep de vrouw, die zo riekte. Toen kwam de jongste er aan en rook hen beiden. Zijn zusters wilden hem van de vrouw afhouden en zeiden: „Laat hem van haar afblijven”. En zijn zusters gaven hem pap. Hij at er van, maar lustte het niet. Toen begonnen ze met elkaar te vechten over die vrouw en ze schoten elkaar met de lans. Al voorttrekkend zijn ze toen in een grot afgedaald en alle twee in stenen veranderd.

# 61. De oudste broer tracht de jongste de vrouw uit de vrucht afhandig te maken.

Awo rinasanai Wawo. Maika bingha ioaina awogha we dogha. Saieka etokugha kisi bawagha kiwo. Bawagha wona foaigha risigha, etokugha wona raindewa risigha. Etokugha siro ribingha, wuieka kisikikamoka, woiwi ma iesina rirumarenggagha. Ra maika ra fone kisikinimasa.

Saieka imai kisi inai kitiro ribingha. Saieka kisikira kikoba nosagha kipama. Maika kisikiku-

Een vrucht, Wawo geheten, daar zat een vrouw binnen in. Op een morgen gingen een jongere en een oudere broer roeien. De oudste aan de kant van de hoofdstroom en de jongste aan de kant van een zijstroom. De jongste zag een vrouw voor zich (in die vrucht). Hij pakte haar en liep met haar weg, bracht haar aan en klom in zijn voorhuis. Daarna ging hij naar achter om met haar te minnekozen. 's Morgens zagen zijn vader en zijn moeder zijn vrouw. En 's morgens gingen zij (de twee broers) een sagopalm hakken

wora nosagha. Maika kaparakea etokugha wanggéaigha. Maika bawagha iafa „ra ndau wa etokugha ribingha”. Bawagha rinasanai Anumai, etokugha iesi rumagha warawa bingha.

Saieka kisikiwo kiwe dao. Maika bawagha ragha righomingha, maika etokugha womo. Maika bawagha iokofai etokugha kaparaiwi na abogha. Maika kikakawai sao. Kakawai saika bingha iona iafa: „Ianimborawa mangha”. Ianimboraika mangha ko itero. Maika iamoka iodi rudo rongha, iamoka ioaina mingha.

Saieka mangha ragha iana uigha na mingha, maika bingha ionéaio iafa: „Rami rara maini”.

Maika saieka wu bingha kisikikamoko, kikesina anawaighagha. Saieka ruiwaki sao, kisikikoaina Anggarameosi, kisikienako sainsi kisikienako ran oini (rano oro ni). Saieka kisikikamoko kirinugha faro, kirinugha Roghi.

*Samueri-Makimi.*

om hem te kloppen en ze sloten de (gespleten) palm weer toe (tegen de varkens). En toen schoot de jongste met zijn hand in de klem en de oudste zei: „Laat ik naar buiten gaan op de vrouw van mijn broer af”. De oudste heette Anumai. (Toen kwam de jongste weer vrij) en klom in het huis om zijn vrouw te zoeken. Op een andere morgen gingen ze met zijn beiden op raak. En de oudste ving zich slaven, maar de jongste niet. Hij probeerde de jongste te slim af te zijn en hem op te wippen op een boom. Toen roeiden ze met haast naar boven. Maar toen zei die vrouw, dat zij eens naar haar man wou uitzien. Toen zag ze haar man en de zijnen zonder slaven aankomen en ze vluchtte en sprong in een put en ging daarna in een tuin zitten.

's Morgens kwam de man pisang eten in de tuin en toen zei de vrouw tot hem: „Ik ben hierheen gegaan”.

Op een morgen nam hij de vrouw en vluchtte met haar weg en ze klommen in een aarden prauw. De volgende dag drevén ze naar boven en ze gingen wonen op Anggarameosi. Ze bleven daar die dag slapen en nog drie nachten lang. En op een morgen gingen ze naar hun dorp toe, hun dorp Roghi.

## 62. De vrouw, die op zee drijft, leert de jongen de cohabitatie.

Serakaramori. Maika wu bingha kikoaro. Maika ra iana adoigha. Maika inai ioaiwa wiamagha. Maika we rikugha nda sefi na urangha we ghado wiwigha, maika we mangha iano.

Serakaramori. Hij nam een vrouw en ze woonden daar. Toen ging hij vissen en pijlen. De moeder paste op haar dochter. Toen deed ze haar kind in het vuur, kookte het in een pot en deed het door de sagopap en gaf het aan de man te eten.

Maika kisi inai ruiki na soma-rogha.

Maika ruieka mangha ra ma rumagha. Maika iana wiwiggha. Iambeka iatado kugha wiwiggha. Bina nandukigha ruiki ndauo ruiki romana Moro. Maika bingha iura sapaigha. Maika sira kugha wa iana adoigha korako. Maika warimagha raisai ma wara paiki wa adoigha. Maika wiamagha iede topéandau.

Topéandaueka warimagha wewa iura wa iania. Maika wiamagha iafa: „Afaudaraao ato raradauo”. Kiraghaika we iosaina na abogha. Ragha ionéa bimbogha na ruma. Maika ra ma wuio ioio na naroreigha.

Maika kisikioaia orama. Maika kisikira kiwu rifugha. Maika bingha iesiwa rifugha nduno. Warimagha ianimbora ndu sira isasigha. Maika iafa: „Rakao”. Maika iafa: „Aesi ma ghero wa rafaianggora na ranani”. Faiangha oramobeka iesi makoina. Iesi kaitewa isasigha. Maika iafa: „Rasi rakao. Aesi ghero wa rafaianggora”.

Wiamagha iona iafa: „Boh, aimba! Resi ghero”.

Iesi gheika iona iafa: „Aghona we ineni. Aghona we ritasini”.

Maika iokasi nugha kitira wa iobegha. Maika iesi ndu ioi na

Toen dreef ze met haar moeder weg op een nipahpalm.

Daarna kwam de man naar huis en at zijn pap. Daarbij vond hij al etende het kind in de pap.

Maar de twee vrouwen dreven de zee op en dreven bij (het eiland) Moor aan. De vrouw schoof haar schelpen armbanden om. Toen zag ze een jongen, die druk aan het vis pijlen was. De jongen had zich er naar toe gedraaid, maar kon geen vis krijgen. Toen kwam het meisje te voorschijn.

Daarop wilde de jongen de boog spannen om haar te pijlen, maar het meisje zei: „Laat los, dan zal ik je volgen”.

Daarop gingen ze heen en hij liet haar op een boom staan. Hij ging zijn zuster uit huis roepen; ze kwam er aan en hij trouwde haar en cohabiteerde met haar in het oor.

Toen wachtten ze tot de avond en gingen ze pinang halen. De vrouw klom bij de pinang naar boven.

De jongen keek naar boven en zag haar vulva en zei: „Een wond”.

Hij zei: „Klim naar beneden dan zal ik het met deze bladeren dicht stoppen”.

Daarop werd het avond en klom zij er weer in en daardoor schoot haar vulva uit de bladeren. Hij zei: „Ik zie een wond. Klim naar beneden, dan zal ik hem dichtstoppen”.

Het meisje zei: „Hé, nou goed! Laat ik maar naar beneden klimmen”.

Ze klom naar beneden en zei: „Hierin moet je cohabiteren, hier in mijn vagina moet je cohabiteren”.

Toen hij met haar cohabiteerde zagen de dorpelingen hem dat doen. Hij klom naar

rumarenggagha.

Maika nugha kitira kikona kikafa: „Itasi ghanina”. Maika iokababe nugha.

Kiwesana kuighangga kikifasa kininaigha fimbo kiwu kuigha. Kinamigha kipenina. Kiwe kuigha kimaina kafarodogha. Kiwe ragha kapukio. Kapukieka kini-roinina.

Iababekieka kiwesana kuigha na kikitasisgha.

Maika nokigha kikafa: „Muna dibinghigha kipe wéa. Kiti onamaiwe kiwesana na itasi we we-womo. Be paboipeka dibingghigha kiperó”.

*Iowiri-Nubuai.*

boven en cohabiteerde met haar in het voorhuis.

De dorpelingen keken er naar en zeiden: „Haar vagina staat open”. Zo deed hij de cohabitatie aan de dorpelingen voor.

Als men (vroeger) een kind kreeg, dan sneden ze de buik open en daarna haalden ze het kind en dan stierven de moeders. De kinderen legden ze in een sagobladschede. Dan maakten ze bakken heet water en dan werden ze weer beter.

Maar zij demonstreerde hun de bevalling uit de vagina.

Sommigen zeiden: „Wij hebben onze vrouwen maar dood gemaakt. We wisten niet, hoe ze uit haar vagina bevallen moesten. We hebben het verkeerd gedaan, zodat onze vrouwen stierven”.

## VII. HET VINDEN VAN DE VROUW.

### 63. De zoon brengt de hemelvrouw mee.

Kurai. Bingha Isandorami. Kurai kisi imai kira nde kirua mino. Kurai iana imai ririfua. Maika imai iuraba ririfu iafa: „So awu Isandorami na doradogha? Maika ghana rifu korabeni”.

Maika Kurai iamona rikowai-gha ghado rikanagha iodi rao. Ragha sira riwagha. Iotaigha kowaigha iana riwamaiagha. Maika torami ma iroghero. Iodi ioai rudo riwamaiadogha. Maika ukiwi ma bogha iodi rao rasado Isandorami. Iomofi rasanggiwa una, muna fo eno iwa saro eno. Isandorami iame Kurai na si-

Kurai en zijn vrouw Isandorami. Kurai was met zijn vader de wal opgegaan om de tuin te bewerken. Kurai at van zijn vaders pinang. Zijn vader maakte zich kwaad over zijn pinang en zei: „Ben je soms getrouwd met Isandorami uit de hemel? Dan kun je flink pinang eten”.

Toen nam Kurai zijn pijl en boog, sprong op en ging weg. Al lopende zag hij een niboengpalm. Hij mikte en de pijl raakte de doorn van de palm en hij zwiepte naar beneden. Hij sprong er op en ging in de doorns van de palm zitten. Toen schoot hij er mee naar boven en kwam op de grond, liep weg en vond Isandorami. Haar grootvader was met de hond gaan jagen en maakte een varken en ook een casuaris